

Nr 156.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående vissa engångskostnader för sjöförsvarets ordnande; given Stockholms slott den 20 juni 1914.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

att, under förutsättning att nådiga propositionerna angående ny värnpliktslag och sjöförsvarets ordnande samt angående värnskatt och värnskattefond vinna riksdagens bifall:

dels till bestridande av kostnaderna för övning vid flottan av värnpliktiga, tillhörande årsklasserna 1914 yngre och 1915 äldre, bevilja ett anslag av 1,300,000 kronor samt därav för år 1915 anvisa ett belopp av 500,000 kronor, att utgå av värnskattemedel;

dels för nyanskaffning av krigsfartygsmateriel bevilja — utöver de i propositionen angående sjöförsvarets ordnande äskade medel — ett anslag av 3,302,000 kronor samt därav för år 1915 anvisa ett belopp av 100,000 kronor, att utgå av värnskattemedel;

dels för ändringsarbeten å 1:a klass pansarbåtarna Oden, Thor, Niord, Dristigheten, Åran, Wasa, Manligheten och Oscar II bevilja ett anslag av 475,000 kronor och därav för år 1915 anvisa ett belopp av 297,000 kronor, att utgå av värnskattemedel, med rätt för Kungl. Maj:t att av sistnämnda belopp under år 1914 av tillgängliga medel i mån av behov förskottsvis utanordna 192,000 kronor;

dels till ombyggnad av två torpedkryssare till depåfartyg för undervattensbåtar för år 1915 bevilja ett anslag av 385,000 kronor, att utgå av värnskattemedel, med rätt för Kungl. Maj:t att av detta belopp under år 1914 av tillgängliga medel i mån av behov förskottsvis utanordna 210,000 kronor;

dels till anskaffning av bärgningsmateriel för undervattensbåtar för år 1915 bevilja ett anslag av 250,000 kronor, att utgå av värnskattemedel, med rätt för Kungl. Maj:t att i mån av behov redan under år 1914 av tillgängliga medel förskottsvis utanordna detta belopp;

dels besluta, att för anläggande av ny docka vid flottans station i Stockholm, vilken anläggning beräknats kosta 1,400,000 kronor, skall av värnskattemedel för år 1915 avsättas ett belopp av 300,000 kronor;

dels för anläggande av en örlogsdepå vid Härnösand bevilja ett anslag av 1,700,000 kronor och därav för år 1915 anvisa ett belopp av 100,000 kronor, att utgå av värnskattemedel;

dels för anskaffning av torpedmateriel för flottan bevilja ett anslag av 300,000 kronor samt därav för år 1915 anvisa ett belopp av 50,000 kronor, att utgå av värnskattemedel;

dels för anskaffning av minmateriel för flottan bevilja ett anslag av 300,000 kronor samt därav för år 1915 anvisa ett belopp av 50,000 kronor, att utgå av värnskattemedel;

dels till bestridande av kostnaderna för övning vid kustartilleriet av värnpliktiga, tillhörande årsklassen 1914 yngre, bevilja ett anslag av 810,200 kronor samt därav för år 1915 anvisa ett belopp av 382,200 kronor, att utgå av värnskattemedel;

dels till nyanläggningar och nyanskaffningar för stärkande av det fasta kustförsvaret med undantag av Fårösunds kustposition bevilja ett anslag av 13,748,690 kronor och därav för år 1915 anvisa ett belopp av 2,750,000 kronor, att utgå av värnskattemedel;

dels ock besluta, att av värnskattemedel för år 1915 skall avsättas ett belopp av 225,000 kronor att, på sätt framdeles må närmare bestämmas, användas antingen till Fårösunds kustpositions stärkande eller, därest denna skulle prövas böra nedläggas, till andra försvarsanstalter på Gottland.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskött tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Dan. Broström.

*Utdrag av protokollet över sjöförvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 20 juni 1914.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Broström anförde i underdånighet:
I anförande till statsrådsprotokollet över lantförvarsärenden för
den 12 innevarande juni, bilagt Kungl. Maj:ts proposition nr 138
angående vissa engångskostnader för lantförsvarets ordnande, har
hans excellens herr statsministern angivit de grunder, som efter hans
mening vore avgörande vid bestämmande av vilka utgifter för försvaret
borde hänföras till engångskostnader och bestridas av värnskatte-
medel. Enligt denna framställning, som jag i avseende å sjöförsvaret
anhåller att få åberopa i tillämpliga delar, ägde en grupp av dessa
utgifter samma natur som vissa slag årligen återkommande, med
huvudtitlarnas ordinarie anslag eljest bestridda kostnader. Därmed åsyf-
tades de ökade utgifter för värnpliktiga, som skulle följa därav, att

enligt förslaget till ny värnpliktslag dubbla årsklasser värnpliktiga under vissa år borde övas samtidigt. Aterstoden av berörda engångskostnader vore enligt herr statsministerns framställning av natur att sammanfalla med utgifter, vilka plägade bestridas med extra ordinarie anslag å huvudtitlarna. För inrangerande bland sistberörda slag av engångskostnader upptog herr statsministern dels anskaffningar, som voro direkt föranledda av den föreslagna nya försvarsorganisationen, och dels andra anskaffningar, vilka voro av den storlek, att desamma icke skulle kunna ombesörjas i vanlig ordning genom anlåtande av extra anslag å huvudtitlarna, om man icke fördelade kostnaderna på en längre tidrymd än vad som med hänsyn till försvarets effektivitet kunde anses medgivet.

I förenämnda statsrådsprotokoll över lantförsvarsärenden meddelades vidare, att engångskostnaderna för sjöförsvaret syntes komma att sluta på ett sammanlagt belopp av i runt tal högst 24,200,000 kronor och fördelas på följande sätt:

År 1915:

Flottan.....	kr. 2,032,000: —	
Kustartilleriet inklusive befästningsarbeten vid Fårösund	» 3,357,200: —	5,389,200: —

År 1916:

Flottan.....	kr. 5,665,000: —	
Kustartilleriet.....	» 3,042,700: —	8,707,700: —

År 1917:

Flottan.....	kr. 1,715,000: —	
Kustartilleriet	» 2,753,800: —	4,468,800: —

År 1918 och följande år:

Kustartilleriet.....	5,630,190: —	
	<u>Summa kr. 24,195,890: —</u>	

Jag övergår till en närmare undersökning rörande de särskilda slagen av engångskostnader för sjöförsvaret och skall därvid i överensstämmelse med grunderna för uppställningen av femte huvudtiteln i riksstaten behandla flottan och kustartilleriet var för sig.

Flottan.

Till en början criurar jag då om den utgiftspost, som föranledes av den med övergången till den föreslagna värnpliktslagens tillämpning förenade övningen av dubbla årsklasser värnpliktiga vid flottan. I sådant avseende framhöll jag vid tillstyrkandet av propositionen nr 60 angående sjöförsvarets ordnande, hurusom den i början av innevarande år såsom årsklass 1914 inskrivna årskullen 1893 borde fullgöra tjänstgöringen enligt nu gällande bestämmelser, men att med hänsyn till betydelsen av en hastig övergång till den föreslagna värnpliktstjänstgöringen denna borde till sin fulla utsträckning tillämpas från och med årskullen 1895. Denna årskull borde såsom årsklass 1915 inskrivas i ordinarie tid år 1915.

Årsklasserna
1914 yngre
och 1915
äldre.

Övergångsbestämmelserna kunde följaktligen begränsas till att huvudsakligen gälla endast årskullen 1894, varvid lämpligen de sjömanshus tillhörande borde inskrivas vid ordinarie inskrivning vintern 1915 samt de rullföringsområde tillhörande på hösten 1914. De båda årsklasser, som tillhörde sjömanshus och som avsåges att inskrivas under nästkommande år, syntes till åtskillnad sinsemellan böra benämnas 1915 äldre (1915 ä.) och 1915 yngre (1915 y.), liksom den årsklass, som tillhörde rullföringsområde och som redan vore inskriven, borde, såsom chefen för lantförvarsdepartementet föreslagit, benämnas 1914 äldre (1914 ä.) till åtskillnad från den, som avsåges att inskrivas i höst och som lämpligen borde kallas 1914 yngre (1914 y.)

Att anordna en extra inskrivning kommande höst för de å sjömanshus inskrivna, som tillhörde årskullen 1894, i likhet med vad som föreslagits för de rullföringsområde tillhörande, syntes icke låta sig göra. Desamma borde nämligen i så fall redan i november i år inrycka till tjänstgöring. Då här vore fråga om yrkessjömän, vilka till ett stort antal icke befunde sig inom landet och till vilka underrättelserna om den extra inskrivningen och förändrade inryckningsåldern knappast i tid kunde nå, bleve det nödvändigt att låta övergången beträffande dessa värnpliktigas tjänstgöring försiggå senare.

Den kontingent av årsklassen 1914 y, som inskrevs vid flottan, borde begränsas till en tredjedel av sin vanliga storlek. Densamma borde inrycka till tjänstgöring vid flottan i februari 1915.

År 1915 skulle vid inskrivningen inom sjö- eller rullföringsområde tvenne årskullar, nämligen 1894 års och 1895 års, inskrivas i allmän tjänst

såsom årsklasserna 1915 ä och 1915 y. Den del av årsklassen 1915 y, som tilldelades flottan, syntes böra uppdelas på två ungefär lika stora kontingenter, av vilka den ena borde inrycka samtidigt med 1915 ä i början av november 1915 och den andra vid samma tid påföljande år.

Under tiden november 1915—oktober 1917, sålunda under två år, komme på så sätt en och en halv årsklass, tillhörande den allmänna tjänsten, att på en gång vapenövas vid flottan.

För sjökaptener och styrmän samt maskinister av 1:a och 2:a klass skulle den nya övningstiden inträda med årsklassen 1915 ä samt för ingenjörer, intendenten och läkare ävensom för studenter och med dem likställda med årsklassen 1914 y, och skulle samtliga dessa värnpliktiga inrycka till tjänstgöring sommaren 1915.

Vidare syntes det önskvärt att låta den föreslagna förlängda tjänstgöringstiden för de icke vapenföra inträda snarast möjligt, d. v. s. från och med årsklassen 1914 y.

Genom att låta samtliga militärarbetare m. fl. tillhörande 1914 ä, vilka redan blivit inskrivna, inrycka till tjänstgöring instundande höst och samtliga militärarbetare, tillhörande årsklassen 1914 y, i februari 1915 skulle stationerna och varven kunna erhålla en högst värdefull hjälp för fullgörande av erforderliga handräckningsgöromål.

Med hänsyn till det alltjämt förefintliga, stora behovet av skrivbiträden inom de militära expeditionerna borde jämväl den föreslagna, ökade tjänstgöringstiden för icke vapenföra sjökaptener, styrmän och maskinister av 1:a och 2:a klass tillämpas från och med årsklassen 1915 ä och för icke vapenföra studenter m. fl. från och med årsklassen 1914 y.

Genom att anordna övergången på sätt ovan angivits, komme det nya värnpliktssystemet att vara infört vid flottan från slutet av år 1915. Någon extra inryckning under övergångstiden behövde ej anordnas.

Antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga vid flottan, för vilka kostnaderna borde upptagas såsom engångsutgifter, har inom marin-kommissionen beräknats på följande sätt:

500 dagars tjänstgöring.

Allmän tjänst:

Sjökaptener och styrmän 50 man
Övermaskinister och maskinister 20 »

Med sammanlagt antal tjänstgöringsdagar..... = 70 × 500 35,000

Stationstjänst: 10 ingenjörer, 10 intendenten = 20 × 500 10,000

455 dagars tjänstgöring.

Stationstjänst: 8 läkare = 8 × 455 3,640

360 dagars tjänstgöring.

Allmän tjänst	1,200 man	
Sjötjänst	220 »	
Stationstjänst	209 »	
	<hr/>	
	1,629 man	= 1,629 × 360 586,440

240 dagars tjänstgöring.

Stationstjänst: 504 man = 504 × 240 120,960

Summa tjänstgöringsdagar 756,040

Kostnaderna för dessa värnpliktigas övningar hava enligt beräkningar, utförda inom marinkommissionen, upptagits till ett sammanlagt belopp av i runt tal 1,300,000 kronor.

Fördelningen av detta belopp på de skilda utgiftsposterna framgår av följande tablå:

Sjöbeväringens avlöning och beklädnad.

Penningbidrag

98			
<u>1,629</u>			
1,727 man i 340 dagar = 587,180 dagar à kr. 0: 20	kr.	117,436: —	
1,727 » » 20 » = 34,540 » » » 0: 40	»	13,816: —	
90 » » 140 » = 12,600 » » » 0: 40	»	5,040: —	
8 » » 95 » = 760 » » » 0: 40	»	304: —	
504 » » 58 » = 29,232 » » » 0: 20	»	5,846: —	
504 » » 182 » = 91,728 » » » 0: 20	»	18,346: —	
	<hr/>		
756,040	kr.	160,788: —	
<i>Unlerstöd åt vissa värnpliktigas familjer</i>	»	9,000: —	
<i>Beklädnadskostnad: 756,040 à kr. 0,415</i>	»	313,756: —	
<i>Hämtnings- och hemförskaffningskostnad: 2,763 man</i> <i>à kr. 15: —</i>	»	41,445: —	
<i>Extra utgifter, inskrivning och redovisning samt inkasernering</i>	»	50,000: —	
	<hr/>		
<i>Summa</i>	<i>kr.</i>	<i>574,989: —</i>	

Naturaunderhåll åt personal vid flottan:

756,040 tjänstgöringsdagar à kr. 0: 58	
per dag ^{*)}	Summa kr. 438,503: —

Flottans krigsberedskap och övningar:

756,040	
—120,960	
<hr/>	
635,080 förslagsvis	» 300,000: —
	<hr/>
	Tillsammans kr. 1,313,492: —
	Avrundat » 1,300,000: —

I infordrat yttrande av den 6 innevarande juni har marinförvaltningen med avseende å ifrågavarande beräkningar förklarat sig i vad på ämbetsverket kunde ankomma icke finna anledning till erinran.

Såsom framgår av förestående tablå, har icke något särskilt belopp beräknats till bestridande av sjukvårdskostnad för ifrågavarande värnpliktiga; men torde sistnämnda jämförelsevis ringa kostnad kunna inrymmas inom beräknade slutsumman, 1,300,000 kronor.

Denna summa av 1,300,000 kronor har ansetts böra fördelas med 500,000 kronor å år 1915, 485,000 kronor å år 1916 och 315,000 kronor å år 1917.

Nybyggnad av
krigsfartyg.

I propositionen nr 60 angående sjöförsvarets ordnande har angivits, att för byggande av krigsfartyg under perioden 1915—1919 erfordras en summa av 5,802,000 kronor utöver det förutsatta årliga nybyggnadsanslaget, 6,400,000 kronor, samt de medel om tillhoppa 7,430,000 kronor, som enligt beslut av 1911—1913 års riksdagar finnas disponibla för anskaffning av krigsfartygsmateriel. Vidare har Kungl. Maj:t i proposition den 29 maj 1914 nr 153 föreslagit riksdagen att lämna sitt samtycke till antagande av Svenska pansarbåtsföreningens erbjudande att såsom bidrag till byggande av pansarbåtar ställa till statsverkets förfogande de medel, som av föreningens tillgångar återstode efter bestridande av kostnaden för pansarbåten Sverige. På sätt jag framhöll vid anmälade av nämnda proposition nr 153, syntes

*) Under förutsättning att dessa värnpliktiga, utom de, som avses fylla vakanser i för rustning avsedda fartygs besättningslistor, övas i land eller på kasernfartyg.

det av pansarbåtsföreningen sålunda erbjudna beloppet för närvarande, innan föreningens samtliga medlemsförbindelser guldits, böra beräkningsvis upptagas till 3,000,000 kronor. Av detta belopp skulle, sedan 500,000 kronor särskilt reserverats för forcering av byggandet av den pansarbåt, som först skulle stapelsättas, återstående 2,500,000 kronor vara att påräkna för bestridande av kostnader enligt den i propositionen nr 60 framlagda planen för byggandet av pansarbåtar. Om pansarbåtsföreningens erbjudande antoges, skulle vid sådant förhållande det återstående belopp för krigsfartygsbyggnad under perioden 1915—1919, som borde täckas med värnskattemedel, utgöra 3,302,000 kronor. Av sistnämnda belopp torde 100,000 kronor böra anvisas för år 1915 och resten, 3,202,000 kronor, för år 1916.

Om framdeles visar sig, att större belopp än berörda 2,500,000 kronor skulle genom pansarbåtsföreningens erbjudande bli tillgängligt för bestridande av kostnader enligt nämnda byggnadsplan, kommer i samma mån behovet av nämnda 3,302,000 kronor för fartygsbyggnad att minskas.

I propositionen nr 60 angående sjöförsvarets ordnande lämnades (å sid. 115—119) redogörelse för dittills verkställd utredning rörande modernisering av 1:a klass pansarbåtar; och anhåller jag att få återropa denna redogörelse.

Ändrings-
arbeten å
1:a klass
pansarbåtar.

Nu vill jag endast särskilt återkalla i minnet några huvudpunkter därav. Enligt det ursprungliga av tillkallade sakkunniga uppgjorda förslaget skulle kostnaden för modernisering av de 9 yngre pansarbåtarna (Oden, Thor, Niörd, Dristigheten, Åran, Wasa, Tapperheten, Manligheten och Oscar II), vilka härför syntes böra komma i fråga, uppgå till sammanlagt 766,000 kronor. Med bortseende från Tapperheten, för vilket fartyg denna kostnadsberäkning numera ej är tillämplig, skulle kostnadsbeloppet utgöra 687,000 kronor.

För egen del anförde jag, att det syntes mindre trängande att å Oden, Thor och Niörd verkställa i förslaget upptagen bepansring av skorstenarna. Härigenom skulle undvikas en ej oväsentlig viktökning samt inbesparas 20,000 kronor per fartyg eller sålunda tillhopa 60,000 kronor. Vid avdrag av sistnämnda belopp utgjorde sålunda kostnadssumman 627,000 kronor. Vidare uttalade jag tveksamhet vad beträffade i förslaget även avsett anordnande av oljeeldning, som skulle betinga kostnader för samtliga fartygen — med undantag av Tapperheten — å tillhopa 171,000 kronor. Därest jämväl anordningar för

oljeeldningen uteslötes, skulle således återstående arbeten å ifrågavarande åtta pansarbåtar kräva en utgift av 456,000 kronor.

Slutligen meddelade jag, att marinförvaltningen, som tillika med chefen för marininstaben i gemensamt utlåtande den 11 december 1913 tillstyrkt de av de sakkunniga föreslagna åtgärderna med de smärre jämkningar, som under arbetets gång kunde finnas lämpliga inom de angivna kostnaderna, i senare infordrat yttrande uttalat, att vad Oden, Thor och Niord beträffade skulle — därest ej anordningar för oljeeldning infördes — en del av de beräknade fördelarna icke uppnås, enär fartygens djupgående föröver icke kunde erhålla en lämplig proportion till djupgåendet akterut. En följd därav bleve, att förändringsarbetena å bryggor och överbyggnad finge givas en något förändrad omfattning, varom utredning påginge.

Marinförvaltningen har med skrivelse den 9 innevarande juni beträffande Oden, Thor och Niord, å vilka enligt ämbetsverkets och chefens för marininstaben mening arbetena borde börja, avgivit utredning och yttrande rörande lämpligheten av de föreslagna förändringarna, under förutsättning att anordningar för skorstensbepansring och oljeeldning icke komme till utförande.

Ämbetsverket förklarar sig hava funnit, att, därest några mera avsevärda fördelar med ifrågasatta förändringar å dessa pansarbåtar skulle vinnas, följande arbeten borde komma till utförande, nämligen:

- ändring av manöverternets tak,
- ny förlig mast av lättare konstruktion än den nuvarande,
- skorstenarnas sammanförande till en,
- ny kommandobrygga, som jämte styrhus m. m. skulle flyttas akteröver, så att manöverternets tak frigjordes,
- nya strålkastareplattformar för och akter,
- eldrumsventilatorerna, förbindelsebryggorna, strålkastareplattformar midskepps, aktra masten samt aktra bryggan skulle borttagas, nya jalusiventilatorer göras,
- å kommandobryggan varande två 57 mm. kanoner skulle borttagas och de å aktra bryggan befintliga nedflyttas till överbyggnadsdäcket,
- torpedbestyckningen skulle borttagas,
- å aktra mastens plats skulle uppsättas köksskorsten, tillräckligt stark för fästande å densamma av bommar för båtarnas lyftning,
- kompassbryggan skulle givas förändrad uppställning,
- vissa delar av eldrumskapparna skulle borttagas,
- det dubbla trädäcket å backen skulle borttagas,
- färskvattenförråd skulle anordnas i celler akteröver,

kettinglår för strömkettingen skulle anordnas längst akteröver.

Genom vidtagande av dessa åtgärder beräknades uppkomma en viktminskning av omkring 60 ton eller omkring 30 ton mindre än av de sakkunniga beräknats, varjämte fartygens stävlastighet i det närmaste skulle upphävas.

I samband härmed ville ämbetsverket meddela, att bepansring av skorstenarna redan vid nybyggnaden vore anordnad å Thor och Niord, ett förhållande, som förut under ärendets utredning förbisetts.

På grund av att för de äldre fartygen, å vilka en del förändringar sedan nybyggnaden gjorts, ej funnes i alla avseenden tillförlitliga och fullständiga ritningar, bleve det, utan besök ombord å fartygen, omöjligt att i alla detaljer uppgöra förslag till ändringsarbetena, varför ock de smärre jämkningar, som föranleddes av förhållandena ombord, borde få vidtagas.

Kostnaden för arbetena ifråga beräknades ej komma att överstiga 60,000 kronor per pansarbåt.

Marinförvaltningen uttalar till sist, att ämbetsverket höll före, att ehuru genom de ovan angivna förändringsarbetena icke de fördelar nåddes, som skulle vinnas, därest de av ämbetsverket och chefen för marinstaben den 11 december 1913 förordade ändringsarbetena komme till utförande, det dock vore lämpligt, att här ovan angivna arbeten komme till utförande.

T. f. chefen för civilavdelningen i marinförvaltningen var såtillvida av skiljaktig mening, att han ansåg sistberörda punkt hava bort erhålla följande lydelse:

»Kungl. marinförvaltningen måste framhålla, att genom de ovan angivna förändringsarbetena givetvis icke nås de fördelar, som skulle vinnas därest de av ämbetsverket och chefen för marinstaben den 11 december 1913 förordade ändringsarbetena komme till utförande, vid vilket förhållande ämbetsverket fortfarande anser, att arbetena lämpligast böra utföras i enlighet med vad i nämnda skrivelse blivit av ämbetsverket och chefen för marinstaben föreslaget, med den jämkning, som föranledes därav, att på sätt som ovan är nämnt, skorstensbepansring å Thor och Niord redan är anordnad. Skulle emellertid berörda förslag icke kunna bifallas, anser ämbetsverket det dock lämpligt, att här ovan angivna arbeten komma till utförande.»

Redan i uttalande till propositionen angående sjöförsvarets ordnande har jag, såsom förut nämnts, framhållit betänkligheter med avseende å anordnande av oljeeldning å dessa äldre pansarbåtar. Under

Departements-
chefen.

åberopande av vad jag då anförde i denna punkt vill jag nu vidare uttala följande. Med hänsyn till den avsevärt större driftkostnad, som åtminstone hittills varit rådande vid oljeeldning, kan denna beräknas under fredsövning komma till användning mera sällan. De föreslagna anordningarna äro även sådana, att de skulle anlitas växelvis med koleldning. Men under angivna förhållande ter det sig icke betryggande att i allvarstider lita till ett eldningssystem, varmed besättningarna å fartygen på grund av ringa övning måhända ej vunnit full förtrogenhet.

Den mest betydande fördel, som skulle vinnas genom införande av oljeeldning, är viktminskning. Förenämnda av marinförvaltningen med avseende å Oden, Thor och Niord nu avgivna utredning har givit vid handen, att jämväl med uteslutande av anordningarna för oljeeldning kan genom vidtagande av en del andra förändringar, som även stå i i full överensstämmelse med de önskemål, de sakkunniga velat tillgodose, vinnas en viktminskning för vart och ett av dessa fartyg å cirka 60 ton.

Marinförvaltningens kostnadsberäkning stämmer även med de sakkunnigas förslag. I detta upptogs kostnaden för en var av Oden, Thor och Niord till 100,000 kronor, därav 20,000 kronor för skorstensbepansring och 18,500 kronor för anordnande av oljeeldning. Bortsett från sistberörda två förändringar, angives av marinförvaltningen kostnaden till 60,000 kronor per pansarbåt.

Tiden har ännu ej medgivit motsvarande undersökning rörande pansarbåtarna Dristigheten, Äran, Wasa, Manligheten och Oscar II, men det synes mig vara goda utsikter att även med avseende å dem, utan att förslaget om anordningar för oljeeldning bringas till utförande, kunna inom ramen av de utav de sakkunniga i övrigt föreslagna förändringarna med därtill hörande kostnadsberäkningar åstadkomma avsevärda förbättringar å dessa fartyg.

I anslutning till det anförda finner jag mig icke kunna förorda anordnande av oljeeldning på ifrågavarande gamla pansarbåtar, liksom jag bortser från frågan om skorstensbepansring å Oden, Thor och Niord. Men i övrigt tillstyrker jag, att förändring av förevarande åtta pansarbåtar snarast möjligt vidtages i så nära överensstämmelse som möjligt med de sakkunnigas förslag.

Såsom förut nämnts, uppgingo sammanlagda kostnaderna enligt de sakkunnigas förslag för ifrågavarande åtta pansarbåtar till 687,000 kronor, och beräknades därav 171,000 kronor för anordningarna för oljeeldning samt 60,000 kronor för nämnda skorstensbepansring, vadan

utgifterna för övriga arbeten upptogos till 456,000 kronor. Om detta belopp avrundas uppåt till 475,000 kronor, anser jag trygghet finnas för att inom ramen av sistnämnda belopp samtliga avsedda ändringsarbeten skola kunna utföras, även om ytterligare undersökningar beträffande Dristigheten, Aran, Wasa, Manligheten och Oscar II skulle komma att påvisa stegrade kostnader i förhållande till vad de sakkunniga beräknat.

Vad angår den tidsföljd, i vilken pansarbåtarna böra undergå dessa ändringsarbeten, sammanhänger avgörandet härav med behovet att taga fartygen i anspråk för övningar m. fl. förhållanden. En bestämd plan därtför har ännu icke kunnat uppgöras, och torde lämpligen, därest medel för ändamålet erhållas, Kungl. Maj:t med hänsyn till förhållandena kunna bestämma tiden för de respektive fartygens omändring.

Det erforderliga beloppet, 475,000 kronor, synes mig böra utgå av värnskattemedel. Då arbetena naturligen böra verkställas så skyndsamt som möjligt, finner jag önskvärt, att för 1915 anvisades 297,000 kronor och att Kungl. Maj:t skulle äga att därav redan under innevarande år disponera ett belopp, som förslagsvis beräknats till 192,000 kronor. Återstående 178,000 kronor borde anvisas för år 1916.

I hemlig bilaga till propositionen nr 60 angående sjöförsvarets ordnande har under punkt 7 i del I Flottan framlagts utredning rörande behovet av depåfartyg för undervattensbåtar och förslag till tillgodo-seende därav.

Depåfartyg för
undervattens-
båtar.

Under åberopande av berörda framställning vill jag i detta sammanhang med hänsyn till ämnets hemliga natur allenast erinra därom, att nämnda förslag, som uppgjorts inom marinkommissionen, innefattade ombyggnad under de närmaste åren av två torpedkryssare, Claes Horn och Jacob Bagge, till depåfartyg för kustflottans undervattensbåtar samt av kanonbåten Skuld till sådant depåfartyg vid lokalstyrka. Vad torpedkryssarna beträffade, upptog förslaget, bland annat, viss påbyggnad av fartygen för erhållande av beräknat utrymme.

Kostnaderna skulle utgöra: för varje torpedkryssare alternativt 210,000 kronor eller 175,000 kronor samt för Skuld alternativt 240,000 kronor eller 205,000 kronor.

I infortrat yttrande den 9 innevarande juni har marinförvaltningen meddelat, att ämbetsverket låtit verkställa krängningsförsök med torpedkryssare. Med stöd av resultatet därvid anser marinförvaltningen det ej tillrådligt, att förändringen av dessa fartyg utföres i överensstämmelse med föreliggande förslag, varigenom stabiliteten skulle minskas. Ämbetsverket har emellertid, enligt vad som i yttrandet jämväl

upplyses, påbörjat utredning beträffande det sätt, varpå förändring av torpedkryssaren Claes Horn för ifrågavarande syfte skulle kunna lämpligen utföras inom angiven kostnadsram.

Emot ombyggnad av Skuld till depåfartyg har marinförvaltningen intet att erinra, men anser, att den lägst beräknade kostnaden därför bör höjas till 230,000 kronor.

Departements-
chefen.

Såsom framgår av det föregående, är utredningen angående torpedkryssarnas ombyggnad till depåfartyg för undervattensbåtar ännu ej avslutad. Ej heller torde den kunna slutföras inom sådan tid att skäl föreligger att i avbidan därå vidare låta anstå med de framställningar angående engångskostnader för marinen, som skola göras till den nu samlade riksdagen.

Att döma av marinförvaltningens berörda yttrande den 9 innevarande juni torde måhända den fortsatta utredningen ådagalägga, att på grund av torpedkryssarnas stabilitetsförhållanden utrymme genom deras ombyggnad icke står att vinna i den omfattning, som ursprungligen ansetts önskvärd och som det i marinkommissionen uppgjorda förslaget upptagit. Genom fortsatta överläggningar med sakkunniga i ämnet har jag dock erhållit den uppfattningen, att, om det än sålunda icke skulle låta sig göra att å torpedkryssarna vidtaga alla de anordningar, som vid konstruerande av ett depåfartyg för sjögående undervattensbåtar torde böra uppställas såsom önskemål i avseende å utrymme för förläggning av personal m. m., alla oeftergivliga fordringar på praktiskt dugliga depåfartyg för kustflottan likväl skola kunna fyllas även genom den ombyggnad med mindre rumsförändring av torpedkryssarna, vartill man måhända måste inskränka sig. Härtill kommer, att torpedkryssarna genom fart och bestyckning i taktiskt avseende äro synnerligen lämpliga att åtfölja undervattensbåtarna i kustflottan samt att nyanskaffning av depåfartyg skulle kräva betydande kostnader, medan försäljning av torpedkryssarna ej kan väntas inbringa något avsevärt bidrag till bestridande av dylika kostnader. Under dessa förhållanden och då ordnandet av denna fråga måste anses vara av brådskande art, tvekar jag icke redan nu tillstyrka Kungl. Maj:t att föreslå riksdagen anvisa medel för två torpedkryssares ombyggnad till depåfartyg för undervattensbåtar i kustflottan.

Med avseende å kostnaden härför synes mig lämpligt att beräkna denna för det ena fartyget efter det högre alternativet, 210,000 kronor, och för det andra enligt det lägre, 175,000 kronor, eller tillhopa 385,000 kronor. Detta belopp finner jag böra utgå av värnskattemedel; och då

ordnandet av denna fråga såsom nämnt är av brådskande art, torde hela beloppet böra beviljas för år 1915, med rätt för Kungl. Maj:t att i mån av behov disponera 210,000 kronor därav redan under innevarande år.

Vad beträffar ombyggnad av Skuld, vilket arbete enligt planen för sjöförsvarets ordnande skulle utföras efter torpedkryssarnas omändring, synes mig kostnaden därför, på sätt jag även uttalat till propositionen nr 60, kunna inrymmas inom ramen för de extra anslagen i den vanliga budgeten, varför jag nu ej finner anledning upptaga frågan om beredande av medel för denna ombyggnad.

Allt sedan undervattensbåtmaterielen börjat komma till användning, har det naturligen framstått såsom en angelägenhet av yttersta vikt att söka vidtaga anstalter, varigenom i händelse av undervattensbåts haveri besättningen må kunna räddas och själva båten bärgas. Konstruerandet av effektiv sådan bärgningsmateriel är emellertid av lätt insedda skäl ett särdeles svårt problem, vilket, såvitt veterligt, ännu icke någonstädes vunnit en fullt tillfredsställande lösning.

Bärgningsmateriel för undervattensbåtar.

Marinförvaltningen, som sedan länge haft uppmärksamheten riktad å denna fråga, har efter förhandling med bergnings- och dykeriaktiebolaget Neptun i hemlig skrivelse den 30 september 1913, såsom en visserligen enligt ämbetsverkets mening ej fullt tillfredsställande, men dock antaglig utväg att, intill dess lämplig dylik bärgningsmateriel hunne anskaffas, lösa ifrågavarande spörsmål, föreslagit vissa anordningars vidtagande å två bolaget tillhöriga pontoner, samt härför hemställt om ett anslag av 105,000 kronor.

Denna hemställan har hittills ej underställts Kungl. Maj:ts prövning.

Vidare har inom marinkommissionen marindirektören Richson utarbetat förslag till två pontoner för upptagning av sjunken undervattensbåt intill 400 tons displacement i övervattensläge. Dessa pontoner med tillbehör beräknades i anskaffning kosta 250,000 kronor.

Efter erhållen remiss har marinförvaltningen med avseende å sistnämnda förslag i hemligt yttrande den 2 innevarande juni anfört, bland annat: »Den bärgningsmateriel för undervattensbåtar, som i första hand bör anskaffas, bör vara så beskaffad, att bärgningen kan verkställas så snabbt att utsikt finnes för besättningens bärgande. Då det kan synas tvivelaktigt, huruvida de nu föreslagna pontonerna kunna fylla detta villkor och på grund av den stora kostnad deras anskaffande med allt tillbehör skulle draga, synes därmed böra anstå till dess vidare utred-

ning i hela denna fråga vunnits. Att medel för detta ändamål begäras och avsättas synes lämpligt för att i sinom tid påskynda anskaffningen.»

Departementschefen.

Såsom framgår av det föregående, befinner sig denna svårlösta fråga, i vilken ännu intet definitivt förslag kunnat framläggas av marinförvaltningen, fortfarande å utredningsstadium. Vid sådant förhållande och då jag hoppas, att fortsatt utredning skall kunna bringa en god lösning, anser jag mig icke böra för närvarande tillstyrka, att medel anvisas för vissa bestämda åtgärders vidtagande. Däremot finner jag icke tillrädligt, att beredandet av medel för detta ändamål uppskjutes till nästa riksdag. Skulle nämligen dessförinnan med stöd av den tekniska sakkunskapen ett förslag till frågans tillfredsställande lösning framkomma, synes mig tillfället icke böra försummas att genast bringa ett sådant förslag till utförande. Med hänsyn härtill anser jag hos riksdagen redan nu böra äskas ett skäligt belopp att enligt Kungl. Maj:ts beprövande användas för ifrågavarande ändamål, därest åtgärder därför synas Kungl. Maj:t böra vidtagas redan innan nästkommande riksdag kan höras.

Kungl. Maj:t läser i så fall icke underlåta att snarast möjligt underätta riksdagen om sakens läge och i samband därmed göra den vidare framställning, som omständigheterna föranleda.

Såvitt nu kan bedömas, synes mig ett belopp av 250,000 kronor lämpligen böra avses för ändamålet att utgå av värnskattemedel.

Docka vid flottans station i Stockholm.

I propositionen nr 60 angående sjöförsvarets ordnande (sid. 124—132) lämnade jag en redogörelse för det läge, vari frågan om örlogstationen i Stockholm befinner sig.

Jag uttalade därvid, att jag icke var beredd att avgiva något fullständigt förslag i detta ämne. Den närmaste åtgärden i denna fråga syntes mig emellertid vara ordnandet av dockningsmöjligheterna i Stockholm.

Kostnaden för en torrdocka av erforderlig storlek skulle, enligt utredning av marinförvaltningen, belöpa sig till 1,146,000 kronor, under förutsättning att dockan förlades till plats å flottans nuvarande område. Med hänsyn till att enligt min uppfattning en förnyad utredning om stationsfrågan borde vidtagas, ansåg jag mig icke kunna förorda att förlägga den nya dockan till Galèrvarvet. Skulle dockan förläggas till annan plats, tillkomme dels kostnader för verkstad och — beroende på läget — eventuellt kostnader för markförvärv.

Den angivna summan av 1,146,000 kronor uttryckte sålunda den minsta kostnaden för ifrågavarande behov, och ansåg jag, att härtill borde läggas en beräknad summa av 250,000 kronor för en mindre verkstadsanläggning m. m. utöver vad som i detta avseende erfordrades för dockan, därest den förlades till Galärvarvet. Summan ökades sålunda till 1,396,000 kronor, vilken summa lämpligen borde avrundas till 1,400,000 kronor. Därest dockan komme att förläggas till plats, som ej tillhörde staten, skulle tillkomma kostnad för markinköp, som dock nu svårligen kunde beräknas, desto mindre som ett dylikt markförvärv givetvis komme att avse även andra anläggningar än ifrågavarande docka.

På grund av de omfattande och svårlösta frågor, som stå i samband med ordnande av flottans station i Stockholm, är jag ännu icke i stånd att definitivt föreslå plats för den avsedda nya dockan. Då emellertid anordningar synas mig med nödvändighet böra vidtagas för beredande av möjlighet att vid Stockholms station docka fartyg av pansarbåten Sveriges storlek, anser jag, att för detta ändamål nämnda belopp av 1,400,000 kronor bör tagas i beräkning bland utgifter av värnskattemedel att användas på sätt framdeles må närmare bestämmas.

Då arbetet med dockan torde böra kunna igångsättas i god tid under år 1915 och enligt beräkning kräver omkring två år, synes mig, att berörda belopp kan beräknas utgå med 300,000 kronor år 1915, 750,000 kronor år 1916 och 350,000 kronor år 1917.

I propositionen nr 60 angående sjöförsvarets ordnande har jag förordat anordnande av en örlogsdepå vid Härnösand. Jag meddelade därvid, att det förslag, som uppgjorts angående anläggningen därav, upptog två alternativ för depåns omfattning och att jag fann den planläggning och omfattning, som angäves av det såsom nr II betecknade, mindre omfattande alternativet, lämpliga. Inbegripet utgift för nödigt markförvärv, beräknades kostnaderna enligt detta alternativ komma att uppgå till högst 1,700,000 kronor. För täckande av dessa kostnader synas mig värnskattemedel böra tagas i anspråk. Arbetena för anläggningen äro beräknade att igångsättas före slutet av år 1915 samt att kräva en tid av omkring två år. De erforderliga medlen torde därför böra anvisas att utgå med 100,000 kronor år 1915 samt med 800,000 kronor vardera av åren 1916 och 1917.

Örlogsdepå
vid Härnösand.

I underdånig skrivelse den 30 september 1913 med beräkning av utgiftsbehoven under femte huvudtiteln för år 1915 har marinförvalt-

Anskaffning
av torpeder.

ningen, under erinran att för närvarande 6 torpeder ingå i utredningen för varje jagare, anført, att, därest en division (4 st.) av de nu befintliga jagarna, såsom blivit ifrågasatt, försåges med dubbeltuber i stället för enkeltuber, borde jämväl torpedernas antal ökas i proportion med tuberna, vadan torpedutredningen för varje jagare skulle komma att upptaga 12 torpeder. För ifrågavarande ändamål erfordrades sålunda en nyanskaffning av 24 st. 45 cm. torpeder. Med en kostnad per torped av 8,500 kronor betingade denna anskaffning en summa av 204,000 kronor. Marinförvaltningen hemställde om äskande hos riksdagen av extra anslag till sistnämnda belopp, därav hälften syntes böra anvisas redan för år 1915.

Vidare har marinförvaltningen i utredning den 8 november 1913 angående de viktigaste åtgärderna för kompletterande av krigsberedskapen erinrat, att 1910 års riksdag beviljat ett extra anslag å 481,200 kronor för anskaffning av 53 st. 45 cm. torpeder i reserv, vilket antal motsvarade 25 procent av det då i respektive utredningar ingående antalet. Nämnda anslag hade emellertid fördelats på flera år, och anskaffningen beräknades bliva slutförd först under år 1915. Innan dess skulle emellertid en del nya torpedfartyg hava tillförts flottan, varigenom behovet av torpeder ökades. I följd därav komme den beräknade procenten av reservtorpeder att nedgå. Efter år 1910 hade dessutom ingen ersättning för förlorade, sprängda eller föråldrade torpeder begärts, och kunde för den skull redan nu förutses, att vid 1915 års slut antalet torpeder i reserv komme att uppgå till endast 11 procent. För att torpedreserven vid 1917 års slut måtte kunna uppbringas till 25 procent av då i förråd befintliga torpeder, har marinförvaltningen därför hemställt, att ett antal av 69 st. 45 cm. torpeder måtte med det snaraste anskaffas. Kostnaden för varje torped beräknades av ämbetsverket till 9,500 kronor, vilket pris för moderna långa torpeder enligt under hand inhämtad uppgift icke ansåges kunna nedbringas. Anskaffningskostnaden för dessa 69 torpeder skulle sålunda uppgå till 655,500 kronor.

Marinförvaltningen har alltså föreslagit en total nyanskaffning av 93 st. 45 cm. torpeder till en sammanlagd kostnad av 859,500 kronor.

Andra försvarsberedningen har uppmärksammat detta behov, men, enligt vad beredningens kostnadsberäkningar utvisa, ansett, att anskaffningen vad beträffar reservtorpeder kunde reduceras till det antal, som kunde erhållas för 500,000 kronor, i följd varav det totala anslagsbehovet uppskattades till 704,000 kronor. Denna kostnad ansåg

beredningen emellertid kunna inrymmas i den årliga summa av 1,800,000 kronor, som beredningen beräknat för extra ordinarie anslag för sjöförsvaret utom till nybyggnad av krigsfartyg.

Till en början anhåller jag få erinra, att Kungl. Maj:t i proposition den 13 maj 1914 nr 87 föreslagit riksdagen medgiva, att besparingar å visst extra anslag finge användas bland annat till förseende av en division jagare med dubbeltorpedtuber. Vid bifall härtill föreligger omförmälda behov av ökat antal torpeder för nämnda jagare.

Departements-
chefen.

Vad beträffar det av 1910 års riksdag beviljade extra anslaget å 481,200 kronor till anskaffning av torpeder, har Kungl. Maj:t, såsom jag vidare vill erinra, i statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att anvisa återstående del därav, 90,600 kronor, å 1915 års stat.

På sätt jag uttalat till propositionen nr 60 angående sjöförsvarets ordnande, anser jag det vara av synnerlig betydelse, att fullt moderna och för skjutning på långa distanser avsedda torpeder anskaffas, i första hand för jagarna. Den summa, som erfordras för torpedanskaffning, är emellertid, enligt förut lämnade redogörelse, så betydande, att, därest enligt andra försvarsberedningens mening anskaffningen skulle helt och hållet bekostas av medel inom ramen för den vanliga budgeten, fara föreligger, att kostnadssumman måste fördelas på så många år, att anskaffningen till men för flottans krigsberedskap fördröjes. Med hänsyn härtill anser jag, att en del av det erforderliga beloppet, vilken del lämpligen synes kunna bestämmas till 300,000 kronor, bör bestridas av värnskattemedel. Sistnämnda summa torde böra fördelas med 50,000 kronor å år 1915 samt 125,000 kronor å vardera av åren 1916 och 1917.

Efter framställning av Kungl. Maj:t har riksdagen under senare år anslagit betydande belopp till anskaffning av handminmateriel. Sålunda beviljades för nämnda ändamål av 1908 års riksdag 553,000 kronor, vilket belopp anvisades att utgå under åren 1909—1911, samt av 1911 års riksdag 329,000 kronor, som fördelats å 1912 och 1913 års riksstater.

Anskaffning
av minor.

Marinförvaltningen har i hemlig underdånig skrivelse den 30 september 1913 angående medelsbehov för minväsendet hemställt, att för vidare anskaffning av handminmateriel måtte hos riksdagen äskas ett anslag av 876,400 kronor.

Andra försvarsberedningen har uppmärksammat detta behov. Beredningens kostnadsberäkningar giva emellertid vid handen, att beredningen antagit, att även denna kostnad skulle kunna inrymmas i den årliga

summa av 1,800,000 kronor, som beredningen beräknat för extra ordinarie utgifter för sjöförsvaret med undantag av nybyggnad av krigsfartyg.

Departements-
chefen.

På sätt jag redan uttalat i propositionen nr 60 angående sjöförsvarets ordnande, anser jag ett fortsatt anskaffande av minor, varigenom flottans minvapen kan vidare utvecklas, vara i hög grad önskvärt. De kostnader, som äro förbundna härmed, uppgå, såsom förut nämnts, till betydligt belopp. Med hänsyn härtill torde kunna befaras, att, om dessa kostnader i sin helhet skola utgå genom extra anslag under femte huvudtiteln, de måste fördelas på flera år än vad som med avseende å anskaffningens brådskande natur kan vara tillrådligt. Jag anser därför, att ett belopp av 300,000 kronor för ifrågavarande ändamål bör beredas av värnskattemedel. Detta belopp torde böra fördelas med 50,000 kronor å år 1915 samt 125,000 kronor å vardera av åren 1916 och 1917.

Kustartilleriet.

Årsklassen
1914 yngre.

Med avseende å de utgifter, som föranledas av övningen av dubbla årsklasser värnpliktiga vid kustartilleriet, anhåller jag få erinra, att årskullen 1894 förutsattes skola inskrivas redan instundande höst under benämningen årsklassen 1914 yngre. Vapenföra, tillhörande denna årsklass med undantag av studenter och likställda, skulle för första tjänstgöringen indelas i två avdelningar. Den ena av dessa skulle inrycka till sådan tjänstgöring under februari 1915, medan årsklassen 1914 äldre förut befinner sig i tjänstgöring, samt den andra avdelningen inrycka under november 1915 samtidigt med årsklassen 1915. Studenter och likställda av årsklassen 1914 yngre skulle börja första tjänstgöringen i slutet av juni 1915. Repetitionsövningen skulle för sistnämnda kategori infalla under år 1917 samt för övriga vapenföra av ifrågavarande årsklass under år 1918. Icke vapenföra, tillhörande årsklassen 1914 yngre, skulle för sin tjänstgöring i en följd jämväl uppdelas i två avdelningar med inryckning för den ena avdelningen under februari 1915 och för den andra under juni samma år.

Kostnaderna för övningarna beträffande årsklassen 1914 yngre vid kustartilleriet hava inom marinkommissionen beräknats till ett sammanlagt belopp av 810,200 kronor.

Fördelningen av detta belopp på de skilda utgiftsposterna och åren framgår av följande tablå:

A n s l a g.	År 1915		År 1916		År 1917		År 1918		Summa	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
Naturaunderhåll åt personal vid kustartilleriet	156,100	—	114,300	—	600	—	28,300	—	299,300	—
Kustartilleriets krigsberedskap och övningar	66,600	—	66,600	—	2,000	—	61,000	—	196,200	—
Kustartilleribeväringsens avlöning och beklädnad m. m.	157,000	—	110,000	—	1,200	—	41,800	—	310,000	—
Sjukvård för marinen	2,500	—	1,800	—	—	—	400	—	4,700	—
Summa	382,200	—	292,700	—	3,800	—	131,500	—	810,200	—

I infordrat yttrande av den 6 innevarande juni har marinförvaltningen med avseende å ifrågavarande beräkningar förklarat sig i vad på ämbetsverket kunde ankomma icke finna anledning till erinran.

På sätt framgår av propositionen nr 60 angående sjöförsvarets ordnande, hava kostnaderna för nyanläggningar och nyanskaffningar för det fasta kustförsvaret beräknats till sammanlagt 13,748,690 kronor, att utgå med 2,750,000 kronor under vart och ett av åren 1915, 1916, 1917 och 1918 samt med återstående 2,748,690 kronor under år 1919.

Nyanläggningar och nyanskaffningar för det fasta kustförsvaret.

Häri ingå icke några kostnader för Fårösunds kustposition. Då frågan om bibehållande av denna är beroende av ännu pågående utredning rörande stärkande av Gottlands försvarsanstalter, har något definitivt förslag rörande Fårösunds kustposition ej framlagts i förenämnda proposition. Däremot syntes tillsvicare en engångskostnad av omkring 225,000 kronor böra beräknas och avsättas att användas, på sätt framdeles kan bestämmas, antingen för ifrågavarande kustposition eller för andra försvarsanstalter på Gottland. Beloppet torde därvid lämpligen uppföras å 1915 års stat.

För samtliga kostnader, varom här är fråga, torde värnskattemedel böra tagas i anspråk.

I överensstämmelse med föregående framställning utvisar följande tablå samtliga engångsutgifter för sjöförsvarets ordnande, fördelade å särskilda ändamål och år:

	År 1915.	År 1916.	År 1917.	År 1918 o. följande.	Summa.
Flottan.					
Övning av årsklasserna 1914 y och 1915 ä	500,000	485,000	315,000	—	1,300,000
Nybyggnad av krigsfartyg.....	100,000	3,202,000	—	—	3,302,000
Ändringsarbeten å 1:a klass pansar- sarbåtar	297,000	178,000	—	—	475,000
Ombyggnad av torpedkryssare till depåfartyg för undervat- tensbåtar	385,000	—	—	—	385,000
Bärgningsmateriel för undervat- tensbåtar	250,000	—	—	—	250,000
Docka jämte verkstad för flottans station i Stockholm	300,000	750,000	350,000	—	1,400,000
Örlogsdepå vid Härnösand	100,000	800,000	800,000	—	1,700,000
Torpedmateriel.....	50,000	125,000	125,000	—	300,000
Minmateriel	50,000	125,000	125,000	—	300,000
Säger för flottan	2,032,000	5,665,000	1,715,000	—	9,412,000
Kustartilleriet.					
Övning av årsklassen 1914 y ...	382,200	292,700	3,800	131,500	810,200
Nyanläggningar och nyanskaff- ningar för det fasta kustför- svaret (utom Färösunds kust- position)	2,750,000	2,750,000	2,750,000	5,498,690	13,748,690
Färösunds kustposition eller an- dra försvarsanstalter å Gott- land	225,000	—	—	—	225,000
Säger för kustartilleriet	3,357,200	3,042,700	2,753,800	5,630,190	14,783,890
Summa för marinen	5,389,200	8,707,700	4,468,800	5,630,190	24,195,890

Innan jag härefter övergår att göra de hemställanden, vartill mitt anförande föranleder, får jag framhålla, att en del av mig nu lämnade uppgifter äro hämtade från handlingar, vilka förklarats hemliga. Då dessa upplysningar emellertid icke äro av beskaffenhet att i förevarande sammanhang röja förhållanden, som böra hemlighållas, tacktes Kungl. Maj:t finna hinder ej möta däremot, att onöförmälda uppgifter offentliggöras.

Med stöd av vad jag anført hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att, under förutsättning att nådiga propositionerna angående ny värnpliktslag och sjöförsvarets ordnande samt angående värnskatt och värnskattefond vinna riksdagens bifall:

dels till bestridande av kostnaderna för övning vid flottan av värnpliktiga, tillhörande årsklasserna 1914 yngre och 1915 äldre, bevilja ett anslag av 1,300,000 kronor samt därav för år 1915 anvisa ett belopp av 500,000 kronor, att utgå av värnskattemedel;

dels för nyanskaffning av krigsfartygsmateriel bevilja — utöver de i propositionen angående sjöförsvarets ordnande äskade medel — ett anslag av 3,302,000 kronor samt därav för år 1915 anvisa ett belopp av 100,000 kronor, att utgå av värnskattemedel;

dels för ändringsarbeten å 1:a klass pansarbåtarna Oden, Thor, Niord, Dristigheten, Äran, Wasa, Manligheten och Oscar II bevilja ett anslag av 475,000 kronor och därav för år 1915 anvisa ett belopp av 297,000 kronor, att utgå av värnskattemedel, med rätt för Kungl. Maj:t att av sistnämnda belopp under år 1914 av tillgängliga medel i mån av behov förskottsvis utanordna 192,000 kronor;

dels till ombyggnad av två torpedkryssare till depåfartyg för undervattensbåtar för år 1915 bevilja ett anslag av 385,000 kronor, att utgå av värnskattemedel, med rätt för Kungl. Maj:t att av detta belopp under år 1914 av tillgängliga medel i mån av behov förskottsvis utanordna 210,000 kronor;

dels till anskaffning av bärgningsmateriel för undervattensbåtar för år 1915 bevilja ett anslag av 250,000 kronor, att utgå av värnskattemedel, med rätt för Kungl. Maj:t att i mån av behov redan under år 1914 av tillgängliga medel förskottsvis utanordna detta belopp;

dels besluta, att för anläggande av ny docka vid flottans station i Stockholm, vilken anläggning beräknats kosta 1,400,000 kronor, skall av värnskattemedel för år 1915 avsättas ett belopp av 300,000 kronor;

dels för anläggande av en örlogsdepå vid Härnösand bevilja ett anslag av 1,700,000 kronor och därav för år 1915 anvisa ett belopp av 100,000 kronor, att utgå av värnskattemedel;

dels för anskaffning av torpedmateriel för flottan bevilja ett anslag av 300,000 kronor samt därav för år 1915 anvisa ett belopp av 50,000 kronor, att utgå av värnskattemedel;

dels för anskaffning av minmateriel för flottan bevilja ett anslag av 300,000 kronor samt därav för år 1915 anvisa ett belopp av 50,000 kronor, att utgå av värnskattemedel;

dels till bestridande av kostnaderna för övning vid kustartilleriet av värnpliktiga, tillhörande årsklassen 1914 yngre, bevilja ett anslag av 810,200 kronor samt därav för år 1915 anvisa ett belopp av 382,200 kronor, att utgå av värnskattemedel;

dels till nyanläggningar och nyanskaffningar för stärkande av det fasta kustförsvaret med undantag av Fårösunds kustposition bevilja ett anslag av 13,748,690 kronor och därav för år 1915 anvisa ett belopp av 2,750,000 kronor, att utgå av värnskattemedel;

dels ock besluta, att av värnskattemedel för år 1915 skall avsättas ett belopp av 225,000 kronor att, på sätt framdeles må närmare bestämmas, användas antingen till Fårösunds kustpositions stärkande eller, därest denna skulle prövas bära nedläggas, till andra försvarsanstalter på Gottland.

Vad chefen för sjöförsdepartementet sålunda hemställt, däruti statsrådets övriga ledamöter instämde, täcktes Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle i enlighet härmed nådig proposition i ämnet till riksdagen avlätas av den lydelse, en vid detta protokoll fogad bilaga utvisar.

Ur protokollet:

R. Sundin.